

Հավելված
Հաստատվել է ՀՀ ՎՊԴ Խորհրդի
2014 թ. մարտի 26 -ի թիվ 11/4 որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀԱՄԱԿՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Կենսաթոշակների և նպաստների վճարման գործընթացի օրինականության և արդյունավետության նկատմամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքների վերաբերյալ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի Խորհրդի 2013թ. հունվարի 10-ի թիվ 2/18 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝

- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության, սոցիալական ապահովության պետական ծառայության, սոցիալական ծառայություններ մատուցող տարածքային ստորաբաժանումների կողմից կենսաթոշակների և նպաստների վճարման գործընթացի օրինականության, արդյունավետության և ՀՀ օրենսդրությանը համապատասխանության ուսումնասիրությունը:

- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության պետական ծառայության և «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի, բանկերի միջև կնքված պայմանագրերով նախատեսված պարտականությունների կատարումը, կենսաթոշակների և ընտանեկան նպաստի նշանակման և վճարման գործընթացի ուսումնասիրությունը:

Վերահսկողության առարկան՝

- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական

ապահովության պետական ծառայությանը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցները, ֆինասավորված ծրագրերի կատարման ապահովմանն ուղղված գործառույթները:

- «Հայփոստ» փակ բաժնետիրական ընկերությանը և բանկերին կենսաթոշակների և նպաստների վճարման նպատակով պետական բյուջեից հատկացված միջոցները, ինչպես նաև՝ պայմանագրով սահմանված պարտականությունների կատարման ապահովմանն ուղղված գործառույթները:

Վերահսկողության օբյեկտները՝

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը, այդ թվում՝ սոցիալական ապահովության պետական ծառայությունը և նրա տարածքային ստորաբաժանումները, սոցիալական ծառայություն տրամադրող տարածքային մարմինները, ինչպես նաև՝ գործընթացներին առնչվող սուբյեկտները:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝

Վերահսկողության իրականացման ընթացքում կիրառվել են դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևերը, ինչպես նաև համապատասխանության, կատարողական և ֆինանսական վերահսկողության տեսակները:

Դիտարկման փուլում և ստուգման ընթացքում իրականացվել է ստուգման օբյեկտներից ստացված տեղեկատվության ուսումնասիրություն: Ստուգման ընթացքում կիրառվել են ընտրանքի, տարբեր աղբյուրներից ստացված տվյալների (քանակական և որակական) համադրման համեմատման մեթոդներ, կատարվել է տարբեր փաստաթղթերի և տվյալների ուսումնասիրություն:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել, վերլուծվել են դիտարկման և ստուգման ընթացքում արձանագրված փաստերը:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 2013թ. հունվարի 11-ից մինչև 2013թ. դեկտեմբերի 31-ը:

Վերահսկողությանը ընդգրկված ժամանակահատվածը՝ 2012թ. հունվարի 1-ից մինչև ստուգման իրականացման ժամկետի ավարտը:

Վերահսկողության արդյունքները՝

1. Կենսաթոշակառուների թվաքանակի և գույքագրման աշխատանքների արդյունքների վերաբերյալ

Հայաստանի Հանրապետությունում կենսաթոշակառուների թիվը 01.01.2011թ. կազմել է 520257 մարդ, 01.01.2012թ.-ին՝ 509312 մարդ, 01.01.2013թ.-ին՝ 508071 մարդ, 01.01.2014թ.-ին՝ 515 433 մարդ:

1.1 2010-2012թթ. ընթացքում ՀՀ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության 51 տարածքային բաժիններում գույքագրվել է կենսաթոշակի 561 656 գործ, արդյունքում 5 247 գործով հայտնաբերվել է 725,972.0 հազ. դրամ գերավճար, 4 684 գործով՝ 487,706.5 հազ. դրամ թերավճար: ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 25.02.2013թ. N1312 գրության համաձայն «գերավճար գումար հայտնաբերված գործերում կատարվել են ուղղումներ, և այժմ վճարումը կատարվում է կենսաթոշակի ճշտված (իջեցված) չափով: Թերավճար գումարով կ/թ գործերում ուղղում (բարձրացում) չի կատարվել, և վճարումը շարունակվում է նույն չափով»:

Ընտրանքային կարգով՝ Արմավիրի մարզի Վաղարշապատի, Արմավիրի և Բաղրամյանի սոցիալական ապահովության տարածքային բաժիններում կատարված ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ կենսաթոշակառուների թիվը 01.01.2012թ. դրությամբ կազմել է 34.911 մարդ, 01.01.2013թ. դրությամբ՝ 38.105 մարդ, 01.06.2012թ. գույքագրվել է կենսաթոշակի 42 717 գործ, այդ թվում՝ 324 գործով հայտնաբերվել է 64,953.0 հազ.դրամ գերավճար, իսկ 353 գործով՝ 45,003.0 հազ. դրամ թերավճար:

1.2 Ուսումնասիրության արդյունքներով պարզվել է, որ գույքագրումից հետո՝ 2012-2013թթ. ընթացքում կենսաթոշակի նշանակման, վերահաշվարկման ժամանակ կրկին խախտվել է աշխատանքային ստաժի և թոշակի չափի հաշվարկման կարգը, որի հետևանքով արձանագրվել են գերավճարի և թերավճարի նոր փաստեր:

Աշխատանքային ստաժի հաշվարկման կարգի խախտումներ են հայտնաբերվել և մինչև 3 տարվա ավել ստաժ է հաշվարկվել 12 կենսաթոշակային գործերում: Միաժամանակ, N38264 գործում Արմավիրի ՍԱՏԲ-ի կողմից 18.01.12թ. հաշվարկվել է 10 տարվա պակաս աշխատանքային ստաժ, որի հետևանքով կենսաթոշակառուին ամսական հասանելիք 31.9հազ. դրամի փոխարեն վճարվել է 24.9հազ. դրամ թոշակ, կամ 19 ամիսների ընթացքում պակաս է վճարվել 133.0 հազ. դրամ:

1.3 Ուսումնասիրության արդյունքում բացահայտվել են լիազորագրերի հիման վրա 2012-2013թթ. ընթացքում կենսաթոշակի ավելի հաշվարկման և վճարման նոր փաստեր:

«Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ կառավարության 05.05.2011թ. N665-Ն որոշման համաձայն «լիազորագրով վճարվում է չվճարված կենսաթոշակի ամբողջ գումարը, ինչպես նաև հետագա 12 ամսվա կենսաթոշակի գումարը՝ սկսած լիազորագիրը տալու ամսվանից», իսկ ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 9-րդ կետի համաձայն՝ «լիազորագիրը տալու ամսվան հաջորդող 12-րդ ամսից հետո կենսաթոշակի գումարը տվյալ լիազորագրով չի վճարվում»:

Մինչդեռ Արմավիրի մարզի սոցիալական ապահովության տարածքային բաժիններում բացահայտվել է լիազորագրերի հիման վրա կենսաթոշակի վճարման վերջնաժամկետի հաշվարկման թվով 14 խախտման դեպք: Օրինակ՝ N17886 գործով, ՀՀ-ից բացակայող Լ.Մ.-ն լիազորել է ստանալ իրեն հասանելիք կենսաթոշակը, սակայն լիազորված անձը դիմումը ներկայացրել է 5 ամիս անց և Էջմիածնի ՍԱՏԲ-ի ղեկավարությունը խախտելով գործող կարգը վերջնաժամկետ է նշանակել 31.05.2013թ.-ը, որի հետևանքով ավել է վճարվել 62. 4հազ.դրամ թոշակ:

Նույն կերպ, կենսաթոշակառուներ Ա.Գ.-ի, Ա.Թ.-ի, Մ.Մ.-ի, Ա.Խ.-ի գործերով կենսաթոշակի վճարման վերջնաժամկետ է նշանակվել 2-4 ամիս սահմանվածից ավել ժամկետ:

1.4 Գործերի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ 28 կենսաթոշակառուների սոցիալական կենսաթոշակ է նշանակվել, վերահաշվարկվել և վճարվել ոչ արժանահավատ փաստաթղթերի հիման վրա:

01.01.2013թ. դրությամբ հաշմանդամների հաշվառման «Փյունիկ» տեղեկատվական շտեմարանի և կենսաթոշակների վճարման ցուցակների համադրման արդյունքում պարզվել է, որ թվով 10122 թոշակառու ընդհանրապես ներառված չէ «Փյունիկ» տեղեկատվական շտեմարանում, իսկ 680 դեպքով արձանագրվել է հաշմանդամության խմբերի տարբերություն, այդ թվում՝ Արմավիրի մարզում համապատասխանաբար «Փյունիկ» տեղեկատվական շտեմարանում ներառված չէ թվով 665 թոշակառու, իսկ 28 դեպքով արձանագրվել է հաշմանդամության խմբերի տարբերություն:

Այսպես՝ N35687 գործով բժշկասոցիալական փորձաքննությամբ կենսաթոշակառուն ստացել է 3-րդ կարգի հաշմանդամության խումբ, միջդեռ Արմավիրի ՍԱՏԲ կենսաթոշակային գործի հաշիվ-կարգադրագրում նշված է հաշմանդամության 2-րդ խումբ, արդյունքում թոշակառուին ավելի է վճարվել 13.0 հազ. դրամ:

N125601 գործով բժշկասոցիալական փորձաքննությամբ կենսաթոշակառուն ստացել է 2-րդ կարգի հաշմանդամության խումբ՝ անժամկետ, սակայն ՍԱՏԲ-ի հաշվարկ կարգադրագրում նշվել է 3-րդ կարգ, որի հետևանքով քաղաքացուն պակաս է վճարվել 124.8 հազ. դրամ:

Նույն կերպ, N23695 գործով ավել է վճարվել 20.8 հազ. դրամ, N28272 գործով՝ 26.0 հազ. դրամ, N28237 գործով՝ 23.4 հազ. դրամ, որոնք վերականգնվել են ստուգման ընթացքում:

2. Կենսաթոշակառուների հաշվառման միասնական տեղեկատվական էլեկտրոնային համակարգի ներդրման մասին

«Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի (ուժի մեջ է 01.01.2011թ-ից) պահանջների իրականացման, կենսաթոշակառուների հաշվառման միասնական տեղեկատվական համակարգի ներդրման և շահագործման նպատակով ՀՀ կառավարության 26.05.2011թ. N689-Ն որոշմամբ Ծառայությանը հատկացվել է 84,500.0 հազ. դրամ: 24.06.2011թ-ին Ծառայությունը **բանակցային ընթացակարգով՝**

առանց գնումների հայտարարությունը նախապես հրապարակելու «Դեվելոփմեյ» ՓԲԸ-ի հետ կնքել է ծառայությունների մատուցման պայմանագիր: Պայմանագրի տեխնիկական առաջադրանքով նախատեսվել է էլեկտրոնային համակարգի ներդրման աշխատանքների ավարտից (01.12.2011թ.) հետո կնքել համակարգի շահագործման մեկ տարվա, իսկ ըստ անհրաժեշտության՝ երեք տարվա երաշխիքային սպասարկման համաձայնագիր:

Պարզվել է, որ նոր համակարգի արտադրական շահագործումն ապահովելու նպատակով Ծառայությունը 15.04.2013թ-ին, առանց մրցույթի՝ բանակցային ընթացակարգով «Կրտսեր Ալեքսանյան և որդիներ» և «Սիստեմվեյ» ՍՊԸ-ների հետ կնքել է նույնաբովանդակ պայմանագրեր, յուրաքանչյուրի գինը՝ 12.0 մլն. դրամ, ընդամենը 24.0 մլն. դրամ, մինչդեռ 24.06.2011թ. հիմնական պայմանագրով սահմանվել էր, որ նոր համակարգի մատուցվող ծառայությունների տարեկան շահագործման ծախսերը չեն կարող գերազանցել պայմանագրով սահմանված գնի 20%-ը, կամ 17.0 մլն. դրամը:

Պարզվել է, որ համակարգի սպասարկման ծառայությունների տիրույթից ընդհանրապես դուրս է թողնվել «Դեվելոփմեյ» ՓԲ ընկերությունը, որին ընդամենը մեկ տարի առաջ՝ 2011թ. դեկտեմբերին նշված համակարգի ստեղծման և ներդրման համար վճարվել էր 84,500.0 հազ. դրամ:

Միաժամանակ, «Սիստեմ Վեյ» ՍՊԸ-ի հետ 15.04.2013թ-ին կնքված պայմանագրի 8-րդ կետով Ծառայության կողմից ընկերությանը ներկայացվել է տեղեկատվական համակարգերի նախագծման, ստեղծման, ներդրման և շահագործման առնվազն երեք տարիների փորձի պահանջ, մինչդեռ «Սիստեմ Վեյ» ՍՊԸ-ն ՀՀ արդարադատության նախարարության աշխատակազմի իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության կողմից գրանցվել էր ընդամենը 2 ամիս առաջ՝ 25.02.2013թ.-ին:

● Կենսաթոշակառուների հաշվառման էլեկտրոնային համակարգի գործարկման երաշխիքը ՀՀ կառավարության «Պետական կենսաթոշակների մասին ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» 05.05.2012թ. N 665-Ն և ՀՀ կառավարության 23.08.2012թ. «Պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանը վարելու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1081-Ն

որոշումներով հաստատված կարգերի համաձայն համապատասխան նախարարություններից և գերատեսչություններից սկզբնական տեղեկատվության լիարժեք տրամադրումն է:

Կենսաթոշակների և նպաստների նշանակման, վճարման գործում դեռևս չի ապահովված ՀՀ բնակչության պետական ռեզիստրի (հաշվառման, հասցեականության), անշարժ գույքի գործարքների (սեփականատերերի և վարձակալների վերաբերյալ), սահմանային էլեկտրոնային կառավարման լիարժեք տեղեկատվության տրամադրումը:

01.03.2013թ-ի դրությամբ «Նորք» տեղեկատվավերլուծական կենտրոնում արձանագրվել է 9315 անձի, իսկ 01.08.2013թ-ի դրությամբ՝ 9948 անձի հանրային ծառայության համարանիշների (սոցքարտերի) և անձնագրերի անհամապատասխանություն, որն ուղղակիորեն անդրադառնում է վճարման ցուցակների ճշգրիտ կազմման, թոշակների և նպաստների վճարման գործընթացի վրա:

Պարզվել է, որ «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» տեղեկատվական համակարգը 10.07.2013թ. դրությամբ դեռևս չէր ապահովում կենսաթոշակների վճարման ցուցակների լիարժեք և ճշգրիտ կազմումը, որի հետևանքով վճարող կազմակերպություններին («Հայփոստ» ՓԲԸ, բանկեր) տրամադրված ցուցակներում հայտնաբերվել են բազմատեսակ անճշտություններ (կենսաթոշակառուները ընդհանրապես դուրս են մնացել վճարման ցուցակներից, ընդգրկվել են մահացած անձինք, սխալ է նշվել կենսաթոշակի չափը, մի շարք լիազորված անձինք չեն ներառվել վճարման ցուցակներում):

Ընտրանքային կարգով Արմավիրի մարզի 3 տարածաշրջաններում կատարված ուսումնասիրության արդյունքներով պարզվել է, որ 2013թ. հունիս ամսվա կենսաթոշակների վճարման ցուցակներից դուրս են մնացել, կամ ընդգրկվել են այլ տարածքային բաժանմունքների ցուցակներում թվով 279 կենսաթոշակառուներ:

Օրինակ՝ Վաղարշապատ քաղաքի բնակիչ կենսաթոշակառու Ա.Բ.-ն դուրս է մնացել 2013թ. հունիս, հուլիս, օգոստոս ամիսների վճարման

ցուցակներից և Էլեկտրոնային համակարգի ծրագրային սխալի հետևանքով հայտնվել է Գեղարքունիքի մարզի Մարտունու 1415 փոստային բաժանմունքի վճարման ցուցակներում, որի հետևանքով կենսաթոշակառուն ժամանակին չի ստացել 3 ամիսների թոշակը:

Էջմիածնի շրջանի Բաղրամյան գյուղի բնակիչներ, կենսաթոշակառուներ Ս. Ա.-ն և Վ. Կ.-ն դուրս են մնացել 2013թ. հունիս, հուլիս, օգոստոս ամիսների վճարման ցուցակներից և ընդգրկվել են Արմավիրի մարզի Բաղրամյանի տարածաշրջանի 1123 փոստային բաժանմունքի վճարման ցուցակներում:

Ծառայության տարածքային բաժիններում 2012-2013թթ. մահացած կենսաթոշակառուների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ստացվել է ակնհայտ ուշացումով, ոչ առցանց եղանակով: Այսպես, 01.07.2013թ. դրությամբ, տեղեկատվությունը Էջմիածնի, Արմավիրի և Բաղրամյանի բաժիններին տրամադրվել էր 3 ամիս առաջ, որի հետևանքով միայն Էջմիածնի կենսաթոշակառուների 2013թ. մայիս ամսվա վճարման ցուցակներում ընդգրկված են եղել 22, Արմավիրի տարածաշրջանի վճարման ցուցակներում՝ 10 մահացած անձինք: 2012թ. հունվարի 1-ից մինչև 2013թ. մայիսի 15-ը Էջմիածնի կենսաթոշակառուների վճարման ցուցակներում ընդգրկված թվով 24 մահացած անձանց անունով վճարվել է 883.1 հազ.դրամ կենսաթոշակ, որը մահվանից 1-2 ամիս անց վերադարձվել է պետբյուջե:

3. Կենսաթոշակների վճարման գործընթացի վերահսկողության արդյունքների մասին

Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ կենսաթոշակների վճարման գործընթացն իրականացվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների և պայմանագրային պարտավորությունների խախտումներով:

3.1 Արմավիրի մարզի 38105 կենսաթոշակառուների գործերից սահմանային Էլեկտրոնային կառավարման տեղեկատվական շտեմարանի հետ ընտրանքային կարգով համադրվել է 280 կենսաթոշակառուի գործ:

Արմավիրի մարզի սոցիալական ապահովության բաժիններում և «Հայփոստի» բաժանմունքներում կենսաթոշակների կանխիկ վճարման գործընթացի ստուգման արդյունքներով պարզվեց, որ խախտվել է «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 5-րդ կետի պահանջը և ՀՀ-ից բացակայող 36 կենսաթոշակառուների 6,505.9հազ. դրամ թոշակը առանց լիազորագրի վճարվել է այլ անձանց: (Հավելված 1)

Այսպես, «Հայփոստի» Արմավիրի N03 փոստային բաժանմունքի պետը ստացել է ՀՀ-ից 21.05.2012թ-ից բացակայող Տերյան փ., 18 տան բնակիչների 2012թ. հունիս-սեպտեմբեր ամիսների 237 հազ. դրամ կենսաթոշակը: Ըստ պետի հայտարարության գումարն օգտագործել է իր անձնական կարիքների համար: Կենսաթոշակառուն ՌԴ-ից վերադարձել է 16.04.2013թ., դիմել լիազոր մարմիններին և 2013թ. մայիսին նրան է վերադարձվել հաշվարկված կենսաթոշակը:

Հարկ է նշել, որ ՀՀ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության և «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի միջև կնքված 29.11.2010թ. կենսաթոշակների վճարման ծառայությունների մատուցման պայմանագրի 2.2 կետի համաձայն «Պատվիրատուն իրավունք ունի ցանկացած ժամանակ ստուգել կատարողի մատուցած ծառայությունների ընթացքը, որակը և կատարողից պահանջել՝ անհապաղ վերացնել հայտնաբերված թերությունները», որը Ծառայության կողմից պատշաճ կարգով չի իրականացվել:

3.2 Բանկերի միջոցով անկանխիկ եղանակով վճարվող 113000 կենսաթոշակառուների գործերից 2013թ. հունիսին ընտրանքային կարգով սահմանային էլեկտրոնային կառավարման տեղեկատվական շտեմարանի հետ համադրվել է 720 կենսաթոշակառուի գործ:

Կենսաթոշակների անկանխիկ վճարման գործընթացի ստուգման արդյունքներով պարզվեց, որ խախտվել է «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 6-րդ կետի պահանջը: «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ», «Հայէկոնոմբանկ», «Հայբիզնեսբանկ», «Առէկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ», «Յունիբանկ», ընկերությունների կողմից սոցիալական ապահովության

ծառայություն է ներկայացվել տեղեկատվություն ՀՀ-ից բացակայող 17 կենսաթոշակառուների «ողջ լինելու մասին», որոնց անունից բանկերում ներկայացվել է դիմում-հայտարարություն, իսկ 5 կենսաթոշակառուների անունով՝ նրանց բացակայությամբ բանկերում բացվել է հաշվեհամար: (Հավելված 2)

Այսպես, Արմավիր քաղաքի կենսաթոշակառու Կ.Պ.-ն 2010-2013թթ. բացակայել է ՀՀ-ից (բնակվել է Բելգիայում): 17.05.10թ. սահմանված կարգով լիազորել է «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ից ստանալու իրեն հասանելիք կենսաթոշակը: Պարզվել է, որ լիազորագրով նախատեսված մեկամյա ժամկետը լրանալուց հետո կենսաթոշակի գումարը շարունակաբար փոխանցվել է նրա հաշվեհամարին և ՀՀ-ից բացակայող թոշակառու 2011թ. սեպտեմբերին միանվագ ստացել է նախորդ 4 ամիսների 124.6 հազ. դրամ, 2011թ. նոյեմբերին՝ 2 ամսվա 62.3 հազ. դրամ, ինչպես նաև 2011թ. դեկտեմբերից մինչև 2012թ. մայիսի 155.7 հազ. դրամ կենսաթոշակը: Հարկ է նշել, որ «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ն «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն 13.04.2011թ. Ծառայություն է ներկայացրել տեղեկատվություն Կ.Պ.-ի «ողջ լինելու մասին», մինչդեռ նա ՀՀ է վերադարձել 25.04.2013թ. և «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի Արմավիրի մասնաճյուղից ստացել է 2011-2012թ. իր հաշվեհամարին փոխանցված 361.0 հազ. դրամ գումարը, որը գործող կարգի համաձայն վճարման ենթակա չէր: Արդյունքում, խախտելով «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 1-ին կետի պահանջը, վճարվել է դիմելու օրվան նախորդող 1 տարվա փոխարեն բացակայած 2 տարվա կենսաթոշակի ամբողջ գումարը:

● 2009-2012թթ. ընթացքում կատարված գույքագրման արդյունքում Սոցիալական ապահովության տարածքային բաժիններում ընդհանրապես չի հայտնաբերվել 1050 կենսաթոշակային գործ, այդ թվում՝ Ավան-Նոր Նորքի բաժնում՝ 164 գործ, Մալաթիա-Մեքաստիա բաժնում՝ 154, Մաշտոցի բաժնում՝ 153 գործ, Էրեբունի-Նուբարաշեն բաժնում՝ 68 գործ, Քանաքեռ-Զեյթունի բաժնում 121 գործ, Գյումրիի բաժնում՝ 154 գործ, Արմավիրի բաժնում՝ 22 գործ:

Արմավիրի սոցիալական ապահովության տարածքային բաժնում 2012 թ. հունիսին գույքագրման արդյունքներով չհայտնաբերված 22 կենսաթոշակի գործերից 8-ը դեռևս չի վերականգնվել:

ՀՀ Վերահսկիչ պալատի խորհրդի 23.12.2011թ-ի N33/1 որոշմամբ, ՀՀ Սոցիալական ապահովության պետական ծառայությանը ներկայացվել էին համակարգի կատարելագործմանն ուղղված առաջարկություններ, սակայն ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ առաջարկությունների մի մասը չի իրագործվել: Մասնավորապես՝ չեն վերանայվել և արդիականացվել առևտրային բանկերի հետ կնքված պայմանագրերը, չի ամրագրվել բանկերի կողմից սպասարկվող կենսաթոշակառուների առանձնացված հաշվառման, նրանց վերաբերյալ տեղեկատվական բազայի ստեղծման, դրա անընդհատ թարմացման ու պահպանման, պայմանագրային պարտավորությունները չկատարելու համար պատժամիջոցների ամրագրման պահանջը:

4. Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների վճարման գործընթացի վերահսկողության արդյունքների մասին

4.1 Հղիության և ծննդաբերության նպաստ

Համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 172 հոդվածի հղիության և ծննդաբերության արձակուրդը սահմանվել է՝

- 1) 140 օր (70 օր՝ հղիության, 70 օր՝ ծննդաբերության).
- 2) բարդ ծննդաբերության դեպքում՝ 155 օր (70 օր՝ հղիության, 85 օր՝ ծննդաբերության).
- 3) միաժամանակ մեկից ավելի երեխաներ ունենալու դեպքում՝ 180 օր (70 օր՝ հղիության, 110 օր՝ ծննդաբերության)

Հղիության և ծննդաբերության ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստը վճարվում է ՀՀ կառավարության 14.07.2011թ. N1024-Ն որոշմամբ հաստատված կարգով:

ՀՀ-ում 2011թ.-ին գրանցվել է 43340 ծնունդ, նպաստառուների թվաքանակը կազմել է 12587 մարդ, վճարվել է 3,927,940.0 հազ. դրամ նպաստ.

2012թ.-ին գրանցվել է 42480 ծնունդ, նպաստառուների թվաքանակը՝ 12445 մարդ, վճարվել է 3,646,735.8 հազ. դրամ նպաստ.

2013թ.-ին գրանցվել է 41770 ծնունդ, նպաստառուների թվաքանակը՝ 13370 մարդ, վճարվել է 5,038,531.0 հազ. դրամ նպաստ:

Այսպիսով, 2013թ. ընթացքում ծնված երեխաների թիվը 2012թ. համեմատ պակասել է 710-ով, մինչդեռ վճարվել է 1,391,795.2 հազ. դրամ ավելի գումար, որը մասամբ պայմանավորված է «Եկամտային հարկի մասին» օրենքի փոփոխություններով:

Հարկ է նշել, որ 2013թ. պետությունը նախատեսվածից հղիության և ծննդաբերության նպաստի ծրագրով ավել է վճարվել 1,927,335.9 հազ. դրամ (հավելված 3):

Ընտրանքային կարգով Արմավիրի մարզի սոցիալական ապահովության տարածքային բաժիններում կատարված ուսումնասիրության արդյունքում պարզվեց, որ վարձու աշխատողներին հղիության և ծննդաբերության նպաստներ, մի շարք դեպքերում, նշանակվել են ընդամենը 1-2 ամիս առաջ պայմանագրային աշխատանքի ընդունված հղի կանանց:

Այսպես, Մ.Մ-ն 02.12.2011թ. աշխատանքի է ընդունվել «Ուրախ և տխուր» ՍՊԸ-ում, որը գրանցվել է 14.10.2011թ. և 2012թ փետրվարից անցել է նախաձեռնողյան արձակուրդի: 2011-2012 թվականների համար ընկերությունը չի ներկայացրել սոցիալական վճարների անհատական և տարեկան հաշվետվություններ:

Ա.Գ.-ն 05.12.2011թ. աշխատանքի է ընդունվել «Գ. Կյուրեղյան» ԱԶ-ում և 2012թ. փետրվարից անցել է նախաձեռնողյան արձակուրդի, վճարվել է 345.0 հազ. դրամ գումար:

Նույն կերպ, 2012թ.-ին թվով 8 հղի կանայք աշխատանքի ընդունվելուց 1-2 ամիս հետո անցել են նախաձեռնողյան արձակուրդի:

Պարզվել է, որ մի շարք ընկերություններում հղիության և ծննդաբերության արձակուրդին նախորդած ժամանակահատվածում ակնհայտորեն բարձրացվել է նպաստառուների աշխատավարձը և դրան հավասարեցված հավելյալ վճարները, մասնավորապես պարզևատրումները (Հավելված 5):

Այսպես՝

1. «Գ-Տելեկոմ» ընկերությունում Ի.Մ.-ն աշխատել է որպես բաժանորդների սպասարկման վարչության պետ, միջին ամսական աշխատավարձը կազմել է շուրջ 2,100.0 հազ. դրամ: 2013թ. նոյեմբերին նրան վճարվել է 30,400.0 հազ. դրամ հղիության և ծննդաբերության նպաստ: Նախածննդյան արձակուրդին նախորդած 12 ամիսների ընթացքում նրան վճարվել է շուրջ 18,000.0 հազ. դրամի պարգևատրում, այդ թվում 2013թ. ապրիլին՝ 10,900.0 հազ. դրամ, սեպտեմբերին՝ 7,100.0 հազ. դրամ:

2. «Գեոպրոմայնինգ Գոլդ» ընկերությունում Ռ.Գ.-ն աշխատել է որպես արտաքին կապերի բաժնի պետ, միջին ամսական աշխատավարձը կազմել է շուրջ 2,500.0 հազ. դրամ: 2013թ. սեպտեմբերին նրան վճարվել է 18,100.0 հազ. դրամ հղիության և ծննդաբերության նպաստ:

Հարկ է նշել, որ նախածննդյան արձակուրդին նախորդած ժամանակաշրջանում՝ 2013թ. մարտին նրան վճարվել է 9,800.0 հազ. դրամ, իսկ արձակուրդից անմիջապես 1 ամիս առաջ՝ 2013թ. օգոստոսին՝ 15,800.0 հազ. դրամ պարգևատրում:

4.2 Ժամանակավոր անաշխատունակության (հիվանդության) նպաստ

ՀՀ 2011թ. պետբյուջեով «Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ» ծրագրի գծով նախատեսվել է 2,562,863.5 հազ. դրամ, 2012թ.-ին՝ 2,599,434.4 հազ. դրամ, 2013թ.-ին՝ 2,803,644.0 հազ. դրամ:

2011թ. ընթացքում «Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ» ծրագրի գծով փաստացի ծախսը կազմել է 2,549,342.9 հազ. դրամ, 2012թ.-ին՝ 2,913,040.9 հազ. դրամ, 2013թ.-ին՝ 3,612,937.4 հազ. դրամ: Այսպիսով, 2012թ. համեմատ 2013թ. պետբյուջեից ավել է վճարվել 699,896.5 հազ. դրամ, իսկ 2013թ. նախատեսվածից ավել է վճարվել 809,293.4 հազ. դրամ (*հավելված 3*):

Միաժամանակ, ըստ ՊԵԿ-ի տեղեկատվության, ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների գծով 2012-2013 թվականների ամսական տվյալների համադրման արդյունքում պարզվեց, որ կտրուկ աճել է նպաստառուների թիվը և վճարված գումարի չափը: Օրինակ, 2012թ. ապրիլին

նպաստառուների թիվը կազմել է՝ 5585 անաշխատունակության օրերի թիվը՝ 132020, վճարված գումարը՝ 509,040.9 հազ. դրամ, իսկ 2013թ. ապրիլին՝ նպաստառուների թիվը՝ 9510, անաշխատունակության օրերի թիվը՝ 261600, վճարված գումարը՝ 902,392.9 հազ. դրամ:

2011-2013թթ. ընթացքում մի շարք կազմակերպություններում գրանցվել է ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների ակնհայտ աճ: Այսպես՝

«Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ընկերությունում 2011թ.-ին 951 աշխատողի դիմաց ներկայացվել է թվով 257 անաշխատունակության թերթիկ՝ (27.0%), վճարվել է 17,000.0 հազ.դրամի նպաստ, իսկ 2013թ.-ին՝ 1015 աշխատողի դիմաց ներկայացվել է թվով 1001 անաշխատունակության թերթիկ՝ (98.6%), վճարվել է 88,500.0 հազ.դրամի նպաստ, կամ 2011թ. համեմատ վճարվել է 71,400.0 հազ.դրամ ավել գումար:

«Դանդի Փրիշս Մեթալս Կապան» ընկերությունում 2011թ.-ին 1225 աշխատողի դիմաց ներկայացվել է թվով 556 անաշխատունակության թերթիկ՝ (45.4%), վճարվել է 24,700.0 հազ.դրամի նպաստ, իսկ 2013թ.-ին՝ 1237 աշխատողի դիմաց ներկայացվել է թվով 996 անաշխատունակության թերթիկ՝ (80.5%), վճարվել է 57,500.0 հազ.դրամի նպաստ, կամ 2011թ. համեմատ վճարվել է 32,800.0 հազ.դրամ ավել գումար:

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ընկերությունում 2011թ.-ին 3206 աշխատողի դիմաց ներկայացվել է թվով 1337 անաշխատունակության թերթիկ՝ (41.7%), վճարվել է 103,500.0 հազ.դրամի նպաստ, իսկ 2013թ.-ին՝ 3279 աշխատողի դիմաց ներկայացվել է թվով 2307 անաշխատունակության թերթիկ՝ (70.4 %), վճարվել է 341.900.0 հազ.դրամի նպաստ, կամ 2011թ. համեմատ վճարվել է 238,300.0 հազ.դրամ ավել գումար (*հավելված 4*):

5. Ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների տպագրման, բաշխման և օգտագործման գործընթացի վերահսկողության արդյունքների մասին

ՀՀ սոցիալական ապահովության պետական ծառայությունը, որպես լիազոր մարմին, 2010-2013թթ. ընթացքում «Պոլիգրաֆ բիզնես» ՍՊԸ-ի, «Ակադա պրինտ» ՍՊԸ-ի և «Նորք» կենտրոնի հետ կնքել է պայմանագրեր 500000 հատ ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների տպագրության համար *(Հավելված 6)*:

Հարկ է նշել, որ Ծառայության կողմից 16.10.2012թ. «Ակադա պրինտ» ՍՊԸ-ի հետ պայմանագիր է կնքվել թվով 150000 հատ նոր նմուշի թերթիկների տպագրության համար՝ միավորի գինը կազմել է 137 դրամ, իսկ նույն նմուշի 170000 հատ ձևաթղթերի տպագրության համար 07.08.2013թ. «Նորք» կենտրոնի հետ կնքված պայմանագրով միավորի գինը կազմել է 64.8 դրամ: «Ակադա պրինտ» ՍՊԸ-ից թերթիկների տպագրությունը 64.8 դրամի սահմաններում իրականացնելու դեպքում կտնտեսվեր 10,830.0 հազ. դրամ գումար:

Ուշագրավ է, որ ՀՀ առողջապահության, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարների 11.08.2008թ. համատեղ հրամանի 14-րդ կետով սահմանվել է, որ բժշկական հաստատությունում սխալ լրացված և քաղաքացիներին չտրամադրված, ինչպես նաև խոտանված ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների ձևաթղթերը վերադարձվում են ՀՀ առողջապահության նախարարություն: Նույն կարգի 16-րդ կետի համաձայն առողջապահության նախարարություն վերադարձված ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկները տրամադրվում են աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությանը:

Պարզվել է, որ 2013թ. փետրվարի 14-ին Ծառայության կողմից ՀՀ առողջապահության նախարարությանն է տրամադրվել նոր նմուշի 150 000 հատ թերթիկ՝ 20,550.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով, սակայն ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից հին նմուշի չօգտագործված 52113 հատ թերթիկ չի վերադարձվել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն:

Ավելին, Լոռու, Սյունիքի և Վայոց Ձորի մարզպետարաններից գործածությունից հանված հին ձևանմուշի թերթիկները 02.10.2013թ. դրությամբ դեռևս չեն վերադարձվել ՀՀ առողջապահության նախարարություն:

Միաժամանակ խախտելով ՀՀ կառավարության 14.07.2011թ. N1024-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի պահանջը՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից 2010-2013թթ. ընթացքում 135 ժամանակավոր անաշխատունակության քերթիկներ տրամադրվել են «Բելադենտ», «Եվրոդենտ», Երևանի մանկական և Մարտունու ստոմատոլոգիական կենտրոններին:

6. Ընտանեկան նպաստի նշանակման և վճարման ուղղությամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքների մասին

Ընտրանքային կարգով Արմավիրի մարզում կատարված ստուգման արդյունքներով արձանագրվել է ընտանեկան նպաստների նշանակման և վճարման գործող կարգի խախտման 20 դեպք, որից 12-ը Վաղարշապատի, 7-ը Բաղրամյանի և 1-ը Արմավիրի սոցիալական ծառայության տարածքային գործակալություններում, այդ թվում՝ 6 դեպքով սխալ է ներկայացվել ընտանիքի կազմը, 9 դեպքով սխալ է կիրարկվել ծածկագիրը, 5 դեպքով կատարվել են տարաբնույթ սխալներ:

Պետբյուջեին հասցված վնասի չափը կազմել է 2,528.0 հազ. դրամ: Գործող կարգի համաձայն նշված ընտանիքները ստուգման արդյունքում զրկվել են նպաստի իրավունքից (*Հավելված 7*):

Հատկանշական են Վաղարշապատի ՍԾՏԳ-ում թույլ տրված խախտումները՝

ա) Տեսուչ Ա.Կ.-ն՝ առանց հիմքերի, նպաստառու Վ.Մ.-ին 12.09.12թ. մինչև 18.03.13թ.՝ հինգ ամիս /սա 237151/ ամրագրել է երկրորդ խմբի հաշմանդամության ծածկագիր և 13.0 հազ. դրամ թոշակ,

բ) Նույն տեսուչը սխալ է ներկայացրել 9 անձից բաղկացած ընտանիքի կազմը, /սա815636/ չմուտքագրելով 1991թ. ծնված Ռ.Տ.-ին, իսկ մուտքագրված հինգ

անձի նկատմամբ սխալ է կիրարկել ծածկագիրը, արհեստականորեն ընտանիքը դարձնելով նպաստառու:

Նշված երկու դեպքով պետբյուջեին հասցված վնասի չափը կազմում է 312.0 հազ. դրամ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

1. Կենսաթոշակառուների հաշվառման էլեկտրոնային համակարգի անխափան գործարկման նպատակով չի ապահովվել ՀՀ կառավարության «Պետական կենսաթոշակների մասին ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» 05.05.2012թ. N665-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի համաձայն համապատասխան նախարարություններից և գերատեսչություններից լիարժեք տեղեկատվության տրամադրումը:

2. «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» տեղեկատվական համակարգը 10.07.2013թ. դրությամբ դեռևս չի ապահովել կենսաթոշակների վճարման ցուցակների լիարժեք և ճշգրիտ կազմումը, որի հետևանքով վճարող կազմակերպություններին («Հայփոստ» ՓԲԸ, բանկեր) տրամադրված ցուցակներում արձանագրվել են սխալներ և անճշտություններ:

3. Ծառայության տարածքային բաժիններում կենսաթոշակի գործերի գույքագրման արդյունքում թերավճար գումար հայտնաբերված գործերում ուղղում (բարձրացում) չի կատարվել, և վճարումը շարունակվում է նույն չափով: 2012-2013թթ. ընթացքում նոր կենսաթոշակի նշանակման ժամանակ մի շարք դեպքերում կրկին խախտվել է աշխատանքային ստաժի և թոշակի չափի հաշվարկման կարգը, արձանագրվել են գերավճարի և թերավճարի, լիազորագրերի, ինչպես նաև ոչ արժանահավատ փաստաթղթերի հիման վրա կենսաթոշակի ավել հաշվարկման և վճարման նոր փաստեր:

4. Վճարող կազմակերպությունների («Հայփոստ» ՓԲԸ, բանկեր) կողմից կենսաթոշակների վճարման գործընթացն իրականացվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների և պայմանագրային պարտավորությունների խախտումներով: «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի բաժանմունքներում Արմավիրի մարզի ՀՀ-ից բացակայող 36 կենսաթոշակառուների 6,505.9հազ.դրամ թոշակը վճարվել է

լիազորագիր չունեցող անձանց: «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ», «Հայէկոնոմբանկ», «Հայքիզնեսբանկ», «Առէկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ», «Յունիբանկ» ընկերությունների կողմից սոցիալական ապահովության պետական ծառայություն է ներկայացվել տեղեկատվություն ՀՀ-ից բացակայող կենսաթոշակառուների ողջ լինելու մասին, որոնց անունից բանկերում ներկայացվել է դիմում-հայտարարություն և նրանց բացակայությամբ բացվել են հաշվեհամարներ:

5. Բազմակի անգամ աճել են առանձին տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից ժամանակավոր անաշխատունակության գծով վճարված նպաստների ծավալները: Վարձու աշխատողների հղիության և ծննդաբերության ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստները, մի շարք դեպքերում, նշանակվել են ընդամենը 1-2 ամիս առաջ պայմանագրային աշխատանքի ընդունված հղի կանանց: Սի շարք ընկերություններում հղիության և ծննդաբերության արձակուրդին նախորդած ժամանակահատվածում ակնհայտորեն բարձրացվել են նպաստառուների աշխատավարձը և դրան հավասարեցված հավելյալ վճարները, մասնավորապես պարզևատրումները:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը՝

1.1 Զննարկել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության պետական ծառայությունում իրականացված վերահսկողության արդյունքները և միջոցներ ձեռնարկել կենսաթոշակների և ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների հաշվարկման և վճարման գործում արձանագրված խախտումների և բացթողումների պատճառները բացահայտելու, վերացնելու, դրանց կրկնությունը կանխելու և բյուջետային միջոցներն արդյունավետ օգտագործելու ուղղությամբ:

1.2 Զննարկել ՀՀ կառավարության 05.05.2011թ. «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» N665-Ն և

ՀՀ կառավարության 23.08.2012թ. «Պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանը վարելու կարգը հաստատելու մասին» N1081-Ն որոշումների պահանջների կատարման, մասնավորապես՝ պետական կառավարման համապատասխան մարմիններից սահմանված կարգով անհրաժեշտ տեղեկատվության փոխանակման հարցը և միջոցներ ձեռնարկել ՀՀ բնակչության պետական ռեգիստրի, սահմանային էլեկտրոնային կառավարման համակարգերի ամբողջական տեղեկատվությունը սոցիալական ապահովության տարածքային բաժիններին առցանց տրամադրելու համար:

2. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության պետական ծառայությանը՝

2.1 Պատշաճ վերահսկողություն իրականացնել սոցիալական ապահովության տարածքային բաժինների գործունեության նկատմամբ, մասնավորապես՝ կենսաթոշակների նշանակման, աշխատանքային ստաժի հաշվարկման, վերահաշվարկման և անհրաժեշտ հիմք փաստաթղթերի ապահովման ուղղությամբ: Միջոցներ ձեռնարկել հաշմանդամության կենսաթոշակների հաշվարկման և վճարման գործում արձանագրված խախտումների, մասնավորապես՝ ԲՄՓ տեղեկատվական համակարգի հետ առկա անհամապատասխանությունները վերացնելու համար:

2.2 Քննարկել և անհետաձգելի միջոցներ ձեռնարկել սոցիալական ապահովության տարածքային բաժիններում կենսաթոշակի բացակա (չհայտնաբերված) գործերի վերականգնման հարցը լուծելու ուղղությամբ:

2.3 Քննարկել ՀՀ կառավարության 15.05.2008թ. N435-Ն և 14.07.2011թ. N1024-Ն որոշումների և ՀՀ առողջապահության, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարների 11.08.2008թ. համատեղ հրամանի կատարման արդյունքները, արձանագրված խախտումները և միջոցներ ձեռնարկել ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների տպագրման, բաշխման և օգտագործման գործընթացի օրինականությունն ապահովելու ուղղությամբ:

«ՀՀ վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, «զ» կետի համաձայն, մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին տրամադրել գրավոր տեղեկատվություն՝ հաշվետվության մեջ արձանագրված խախտումները վերացնելու ուղղությամբ ձեռնարկած միջոցառումների, կատարված աշխատանքի վերաբերյալ: